

ŁYSKAWICA (39) *sb f*

Oba a jasne.

sg *N* łyskawica (7). ◇ *G* łyskawice (1). ◇ *I* łyskawicą (1). ◇ *pl N* łyskawice (18); -e *KochPs* (2), -é (1) *KochProp*, -(e) (15). ◇ *G* łyskawic (2). ◇ *A* łyskawice (8); -e (2), -(e) (6). ◇ *I* łyskawicami (2); -ami (1) *KuczbKat*, -ami (1) *SkarŻyw*.

Sł stp notuje, Cn brak, Linde XVI – XVIII w.

Wyladowanie elektryczne w atmosferze, błysk poprzedzający grzmot; fulgur BartBydg, Vulg (39) : Thełz łyfkauycza zwartuye wmyełzek łkoczywłzy czokoluye tam naydzye to łpaly włzy wproch zetrze złota any myełzka nyełzkazywłzy *PatKaz III* 102; *BartBydg* 61b; Okrąg zyemie oświeciły tu łyfkawice iego *LubPs* V6; Zali łpuściłz łyfkawice [*nuquid mittes fulgura*]/ á poydą: á wráciąc łie zás rzekną tobie: Owolmy thu? *Leop Iob* 38/35, *B4v; Tá niemoc [*apopleksyja*]/ bywa niegdy od łyfkawice/ niegdy od inney niemocy: á zwłalczá łtarym ludziem. *SienLek* 60v; Ale zebranych ciemności cme zápálaly Łyfkawice *KochPs* 23; Roily łye po niebie wkrąg łyfkawice/ A łtrách zdeymował włzytki ziemłkie gránice. *KochPs* 114, 198; Łyfkawicé [!]/ z obłoków czarnych wynikáią/ A łmiertelne narody gromu łye łekáią. *KochProp* 14; Nie ták okrutny Ogién piorunowy Z łtráłznych łyfkawic/ Gdy ná łwiát łurowy Gromy łwé miece/ Iáko twoie łtrzáły *GosłCast* 40.

W połączeniach szeregowych (17): Trzaskawice/ y lyskawicze gwałtowne z dełzczem *FalZioł* V 55, V 55; *BibRadz Apoc* 16/18; *RejAp* 48v, 49, 49v; Dziwnac teź rzecz łeft weźrzeć ná biegi niebieskie: napirwey ná łyfkawice/ ná grády/ y ná łnfze nawáłności. *RejPos* 270v; *KuczbKat* 265; *RejZwierc* 9; *KochPs* 125; *SkarŻyw* 480; *StryjKron* 160; *KochJez* A3v; Y łtály łię łyfkawice/ y głofy/ y gromy/ y łtáło łię wielkie trzęšenie źiemie [*Et facta sunt fulgura et voces et tonitrua*]/ iákie nigdy nie było odkąd łudzie byli ná źiemie *WujNT Apoc* 16/18, *Apoc* 4/5, 8/5, 9/19.

W porównaniach (2): *MWilkHist* C4; wkomorze łyná niego vyrzałem Bogi/ ktorzych były oczy iáko gwiazdy/ á twarzy iáko łyfkawicá: y od tegom oślepl. *SkarŻyw* 552.

W charakterystycznych połączeniach: łyskawica ognista (2), okrutna, straszliwa, straszna; łyskawice spuścić.

Zwrot: »jako łyskawica spaść« (1): Widziałem łzatana/ gdyto on iáko łyfkawica znieba łpádł [*sicut fulgur de caelo cadentem*] *MurzNT Luc* 10/18.

Szeregi: »łyskawica i deszcz (a. deždź)« [*szyk 1:1*]: *BibRadz Ps* 134/7; Y wnet ták wielki dełzcz y łyfkawice łię włzczęły/ łfz choćiaze chćiał wychylić łię zdomu nie mógl. *SkarŻyw* 252. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*].

»grom, (i) łyskawica« [*szyk 2:1*] (3): Iáłnołc powiethrza/ a potim grom y łyskawicza. *FalZioł* V 55v; *Leop* +2v; gromy/ łyfkawice rozłiczne/ łudzi łtráłzyły *RejPos* 141. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 12 r.*].

»grzmienia i łyskawice« (1): á oto dáli łie łłyłzeć grzmienia/ y rołwecály łie łyfkawice [*et ecce coeperunt audiri tonitrua ac micare fulgura*] *Leop Ex* 19/16.

W przen (2) : Kłániam łię tobie y o to namiłościwłzy P. Iezu/ pirwey niźli z hukiem łiną ná mię chmury gniewu twego/ y niźli łię poczną roić od włchodu łłońcáá ź ná zachod łyfkawice łądu twego

LatHar 640; A to podtym zágrzmieniem Trybunału/ práwo Duchownych w lepším ítanie: á to pod
łyfkáwicą Compoliciey/ nieták Kśiędzu iáko temu/ kto mu wydźiera głodno *PowodPr* 26.

Synonimy: blask, błyskawica, błysnienie, jasność.

Cf **LYSKANIE**

HJ